

Kemal İnal ile Röportaj

Eleştirel Pedagoji Dergisi: Merhaba. Kısaca eleştirel eğitim alanındaki çalışmalarınızdan (dergi, kitap, makale, kongre, internet yayıncılığı vb.) bahsedermisiniz?

Kemal İnal: Eleştirel pedagojik perspektifi çeşitli veçheleriyle baz alan çok sayıda kitap, makale ve broşür yazdım. Yanı sıra birkaç eleştirel pedagoji kitabı da Türkçeye çevirdim. Bu alanda seminer ve konferanslar verdim, çevrimiçi ortamlarda söyleşiler yaptım. Eleştirel pedagojik alana hitap eden dört ayrı derginin (“Zil ve Teneffüs”, “Eleştirel Pedagoji”, “Alternatif Eğitim”, “Tebeşir”) çıkarılmasına öncülük ettim. Eleştirel pedagojik birkaç uluslararası akademik toplantıda bildiri sundum ve Almanya’da Helmut Schmidt Üniversitesi’nde ders verdim.

Eleştirel Pedagoji Dergisi: Size göre Türkiye’de eleştirel pedagojinin öne çıkan en önemli gündemleri nelerdir?

Kemal İnal: Türkiye’de eleştirel pedagojinin teorik formülasyonları ile Türkiye’nin pratik eğitim problemleri arasında hala doğru düzgün bağlantılar kurulduğunu düşünmüyorum. Bunun en önemli nedeni, Türkiye’de eleştirel pedagojiyle uğraşan akademisyen ve araştırmacıların çoğunun çeşitli yetersizlikleridir. Bunlar dil, anlayış, kavrayış gücü, merak, potansiyelin yanı sıra yetersiz formasyon, bilgi ve analitik açmazlardır. Öyle olunca da daha “eleştiri” kavramının bile doğru anlaşıldığını düşünmüyorum. Gerçi dil engeli zamanla Türkçe çevirilerle bir parça aşılmış olsa da hala özgün kaynaklara ulaşamamaktan dolayı anlama ve anlatma sorunu devam ediyor. Bu zayıf bağlantıdan dolayı Türkiye’nin önemli eğitim problemleri (erişim, öğretmen, nitelik, egemen ideoloji,

metalaşma, teknikleşme, laiklik vb.) ile eleştirel pedagoji arasında rasyonel köprüler kurulamıyor, pratik gereklilikler sağlanamıyor ve uygun zeminler bulunamıyor. AKP'nin veya neoliberal kapitalizmin yarattığı eğitim sorunları eleştirel pedagojik çerçevede anlaşılmaya çalışılıyor ama bu yetersiz kalıyor. Bunun bir başka nedeni de Türkiye'de eleştirel pedagojiyle uğraşan bilimcilerin, başta Marksizm olmak üzere eleştirel pedagojiyi besleyen ana kaynakları (Frankfurt Okulu, Gramsci, Althusser, Bourdieu vd.) anlayabilecek bir sosyal bilim nosyonuna sahip olamamalarıdır. Öyle olunca da eleştirel pedagojinin ülkemizde öne çıkan gündemleri yok; yapılan tek şey, hala eleştirel pedagojiyi anlamaya çalışmak ve okura aktarmaktır. Bunu yapabilen ancak birkaç kişidir. Diğerleri ise eğitim fakültesi tezgâhından geçtiği için ciddi bir anlamazlık sendromundan muzdarip. Bunun böyle olmasında yetersiz Marksizm bilgisi çok önemli bir rol oynuyor. Ülkemizde eğitim felsefesinin de yerlerde sürünmesi bir başka neden. Gerek piyasa mantığı gerekse resmi ideoloji zaten bunun böyle olması için de çok güçlü.

Eleştirel Pedagoji Dergisi: Çalışmalarınızda karşılaştığınız olanaklar ve güçlükler nelerdir? Varsa, güçlükleri aşmak için ne yapıyorsunuz?

Kemal İnal: Eleştirel pedagoji ile ilgili yaptığım çalışmalarda karşılaştığım en önemli güçlük, yekpare bir eleştirel pedagoji teorisinden ziyade farklı teorilerin olmasından dolayı bir bütünlüğü yakalamakta zorlanmamdır. Öte yandan eleştirel pedagojiyi felsefe, siyaset, estetik ve etik gibi değişik alanlarda okuduğum teorisyenlerin eleştirel kavram ve teorileriyle ilişkilendirmede de zorluklar yaşıyorum. Tabii en önemli güçlük, Türkiye'deki bir yerel eğitim sorununu eleştirel pedagoji içinde konumlandırırken problemi hangi kavramsal çerçevede alabileceğime dair kafa karışıklığı yaşamamdır. Örneğin şu aralar Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'ne dair yaptığım bir eleştirel çalışmada Hegel, Marx, Lukacs, Gramsci, Adorno, Horkheimer gibi teorisyenler ile Freire başta olmak üzere diğer eleştirel pedagoğların görüşlerini kullanarak bir fakülte düşüncesi ve pratiğini konumlandırmada zorluklarla karşılaşıyorum. Ancak bu teoriyi Türkiye yerelinin pratiği üzerinde haritalandırıp konumlandırmak bir zorluk (challenge) ve güçlük olsa da aynı zamanda bir imkândır. İmkân, çünkü eğitim bilimcilerinin yetersiz sosyal bilim anlayışları sonucu ürettikleri yerel eserlerin konuyu analiz etmede kullanışsızlığı, sizi teorik olarak daha fazla Batılı kuramcılarını incelemeye itiyor veya götürüyor; bu da "eğitim bilimleri"ni değil ama pedagojiyi daha zengin biçimde kavramanızı sağlıyor. Öte yandan aldığınız sosyal

bilim nosyonu ve felsefi bakış açısı, eleştirel pedagojinin aslında kendi içinde yöntem/metodoloji, felsefe, pratik gibi değişik alanlarda son derece yetersiz olduğunu da gösterebiliyor. Haliyle eleştirel pedagoji daha yoğun felsefe, sosyal bilimler ve siyasi pratiklerin gözlenmesiyle geliştirilmeye açık bir alan. Türkiye'nin yerel pratiği, veri sağlama açısından aslında eleştirel pedagojiyi teorik olarak geliştirmede çok önemli bir zenginlik sunuyor. Bunu yapabilmenin tek yolu da eleştirel pedagoğların esinlendiği ana kaynaklara yeniden dönmektir. Ben sık sık bunu yapmaya çalışıyorum. Pratiği daha nesnel nasıl anlayabilirim problemi beni, temel teorisyenlere götürüyor zira eğitim alanının kendine ait maalesef kavram ve formülasyonları yok. Zira eğitim veya pedagoji alanı büyük felsefecilerin uğraştığı bir alan olmadı. Öyle olunca da felsefe, siyaset ve sosyoloji gibi alanlardaki bakış açılarından yararlanmaya çalışıyorsunuz.

Eleştirel Pedagoji Dergisi: Genel olarak değerlendirdiğinizde Türkiye'de eleştirel pedagoji yayıncılığı sizce ne durumda?

Kemal İnal: Şu ana değin Türkiye'de eleştirel pedagojik alana dair yaklaşık 40 kadar kitap Türkçeye çevrildi. Bu çevirilerin çoğu profesyonel değil ve yanlış çeviriden dolayı işe yaramıyor. Yordam Yayınları'nın Freire çevirileri iyi oldu. Yerli birkaç eleştirel pedagoji kitabının ise eleştirel pedagoji ile ilgisi yok. Eleştirel Pedagoji Dergisi'nde yayınlanan yazıların belki %90'ı eleştirel pedagoji ile ilgili değil. Yazılan makaleler çok yetersiz. Tezler de öyle. İletişim, Metis, Ayrıntı gibi yayınevleri eleştirel pedagoji alanıyla ilgili kitap yayınlamadığı sürece bu alanın Türkiye'de gelişmesi çok zor. Zaten eğitim bilimleri alanında hâkim ideolojinin baskılarından ve piyasalaşmanın dayatmalarından dolayı eleştirel bir çalışma yapmak çok zor. Eğitim Fakültelerindeki akademisyenlerin neredeyse tamamına yakını kariyerist; terfi, atama, makam, ek ders, maaş gibi şeyler onların bilim yapmasını engelliyor. Eleştirel pedagoji ile ilgili çalışanlar ise bir avuç solcu ve onların da asıl avantajı siyasal perspektifi iyi kavrayabilmeleridir. Ama eğitim fakültelerinde sosyal bilim nosyonu olmayan binlerce akademisyenin bu alana girip yayın yapması imkânsız. Öte yandan eleştirel pedagoji kitapları öyle çok okunan kitaplar değil. Freire'nin "Ezilenlerin Pedagojisi" dışında çok satan bir ikinci kitap yok eleştirel pedagoji alanında. Türkiye'nin eğitim sorunları çok ve ağır ama bunları layıkıyla ele alıp eleştirel analize tabi tutacak bir birikim, kadro ve deneyim, hatta bilgi şu ana değin oluşmadı. Eğitim alanı hala devletin bürokratik ve ideolojik kontrolü altında. Buradan eleştirel çalışmanın çıkması imkânsız gibi. Eleştirel çalışma yapanlar da tasfiye ediliyor.

Eleştirel Pedagoji Dergisi: Çalışmalarınızla ilgili gelecek planlarınız nelerdir?

Kemal İnal: Yukarıda değđiđim gibi AÜ EBF üzerine eleştirel pedagoji üzerinden ama daha çok da Frankfurt Okulu bağlamında eleştirel bir kitap yazıyorum. Çok şişirilen bu fakültenin hâkim devletçi ve bürokratik anlayış çerçevesinde eğitimi uzmanlık üzerinden teknik bir zanaata indirgerken kaba pozitivism çerçevesinde dar bir empirizmle bir eğitim pratiği sergilemesinin zararları, tüm Türkiye'nin eğitim fakültelerine bırakılan kötü bir geleneğin inşa edilmesine yol açtı. Eğitim fakülteleri berbat; bu berbatlık devlet okullarını, özel eğitim kurumlarını ve eğitim düşüncesini olumsuz biçimlerde etkiliyor. Entelektüel, teorik ve sosyal bilimsel "pedagoji" geleneğinin yerini Amerikan(cı) "eğitim bilimleri"nin alması, eğitim düşünce ve pratiğini paramparça etti. Bu sürecin 1965'ten önce başlayan yapısal temellerini inceleyip bu noktaya nasıl gelindiğinin eleştirel analizini yapmaya çalışıyorum. Geçmişte giriştiiğim ve yarıda kalan "Eleştirel Pedagojiye Giriş" kitabını da zaman buldukça bitireceğim. Ayrıca "Kutsal Cehalet. AKP Döneminde Akademik Şarlatanlık" adıyla bir kitap üzerinde de uğraşıyorum. Yakın zamanda Eğitim Sen'i eleştirel açıdan ele alan kitabım yayınlandı. Ondan önce yeni müfredatı eleştiren uzun bir rapor yazmış ve müfredatlarla ilgili yazılarımı "Kapitalist Müfredat" adlı kitabımda toplamıştım. Yine Almanya'da Habermas üzerinden bir ders kitabı analizini eleştirel olarak ele alan bir kitabım yayınlanmıştı. Bundan böyle, gerek ülkemizde gerekse tüm dünyada eğitim bilimleri alanını baz alıp düzgün analizler yapmaya inanmadığım için, daha yoğun felsefe, estetik ve etik okumalar yapıp Türkiye'nin eğitim sorunlarını eleştirel biçimde düşünmeye ve yazmaya çalışacağım.